

Expediente : 2025029796

Referencia : 28/2025
NOMINATIVA

Informado favorablemente pola Xefa de servizo

CONVENIO DE COLABORACIÓN ENTRE O CONCELLO DE FERROL E O CLUB PIRAGÜISMO COPACABANA SUBVENCIÓN NOMINATIVA 2025

REUNIDOS

Dunha parte, Don Ricardo Aldrey Rey con DNI ***5788**, concelleiro delegado especial de Deportes do Concello de Ferrol, con CIF P-1503700 – E.

E de outra, Don Juan Miguel Sueiras Aneiros, con DNI ***4549**, Presidente do CLUB PIRAGÜISMO COPACABANA, con NIF G15321854

Da fe do acto dona María Pilar Cela Álvarez, a Oficial Maior accidental como titular do órgano de apoio á XGL

Os comparecentes interveñen no uso das facultades que, por razón dos seus cargos, estanlles atribuídas.

MANIFESTAN

Dado o interese coincidente do Concello de Ferrol e da entidade de apoiar e promover o deporte do Piragüismo e da modalidade de Kayac Polo a través da realización das seguintes actividades durante o ano 2025: "Participación nas categorías nacionais da Federación Española de Piragüismo", ambas as dúas partes,

ACORDAN

Formalizar este convenio de colaboración conforme ás seguintes cláusulas:

PRIMEIRA.- OBXECTO

É obxecto deste convenio establecer as bases de colaboración entre o Concello de Ferrol e o **CLUB PIRAGÜISMO COPACABANA** para o financiamento da realización das seguintes actividades durante o ano 2025: "**Participación nas categorías nacionais da Federación Española de Piragüismo**", tal e como se describe no proxecto e no calendario de actividades presentados polo beneficiario.

SEGUNDA.- GASTOS SUBVENCIONABLES

De acordo coa Lei 38/2003, do 17 de novembro, xeral de subvencións, os gastos subvencionables serán aqueles que, sen ningunha dúbida, respondan á natureza da actividade subvencionada, sexan estritamente necesarios, se realicen no prazo de execución que se estableza e sexan efectivamente pagados dentro do período de xustificación.

No caso de que o importe dalgún dos gastos subvencionables supere a contía que se estableza na normativa de contratación pública vixente para o contrato menor, o beneficiario deberá solicitar, polo menos, tres ofertas de diferentes provedores, salvo que polas especiais características dese gasto se acredite que non exista no mercado suficiente número de entidades ou que o gasto se tivese realizado con anterioridade á concesión da subvención.

Só serán subvencionables os gastos correntes que se detallen no orzamento incluído no proxecto admitido polo órgano xestor. Dependendo da natureza do proxecto a desenvolver, estes gastos correntes poderán consistir en:

a) Gastos de persoal, que incluírán as retribucións salariais e os gastos de Seguridade Social a cargo do beneficiario.

b) Subministracións tales como electricidade, combustibles de calefacción e de vehículos, auga, material funxible de oficina, teléfono, internet, produtos de limpeza e desinfección (por exemplo, xel hidroalcohólico e outros similares).

c) Seguros de responsabilidade civil e/ou de accidentes.

d) Gastos de reparacións, mantemento e conservación dos bens utilizados.

e) Gastos de adquisición doutros servizos necesarios para o proxecto, por exemplo, servizos de asesoría contable, laboral e/ou administrativa (incluídos os necesarios para a axeitada tramitación da subvención), servizos de publicidade e comunicación, propaganda, reprografía e organización de reunións e eventos.

f) Aluguer de locais e/ou de construcións provisionais (por exemplo, casetas), de equipos de imaxe e son, e, en xeral, de equipamentos que sexan estritamente necesarios para o proxecto e só durante o seu período de execución.

g) Os honorarios de persoas físicas que interveñan como relatoras, conferenciantes, profesores, participantes, árbitros ou monitores nas actuacións do proxecto subvencionado, debendo realizar o beneficiario as retencións de IRPF que, no seu caso, resulten procedentes.

h) Os tributos serán gasto subvencionable sempre que o beneficiario os aboase efectivamente. O IVE será subvencionable cando o beneficiario o aboase e non o deducise posteriormente.

i) Os gastos financeiros derivados da realización de operacións para o pago dos gastos subvencionables, tales como comisións por transferencias, por emisión de cheques nominativos, por adeudos en conta ou similares.

j) Os custos indirectos poderán imputarse polo beneficiario na parte que razoablemente corresponda de acordo cos principios e normas de contabilidade xeralmente admitidas e, en todo caso, na medida en que correspondan ao período de realización do proxecto, tendo como límite máximo o 5% do importe da subvención. Nese caso, na memoria xustificativa deberá explicarse detalladamente o criterio de imputación e o tipo de gasto ao que se refiren.

k) Cando no proxecto aprobado se inclúa a organización de certames ou concursos de calquera tipo, probas ou competicións deportivas, os premios que se outorguen aos gañadores serán gasto subvencionable, sempre que sexan acordados ao disposto nas bases que regulen esas convocatorias de certames, concursos, probas e competicións, e se achegue unha acta do xurado do certame ou concurso, ou a acreditación adecuada dos resultados das probas e competicións deportivas.

l) Calquera outro gasto corrente especificado no orzamento que se inclúa no proxecto admitido e aprobado na resolución de concesión -convenio- e aqueles que polas súas características sexan propios da finalidade da subvención (por exemplo, os de tipo deportivo referentes a desprazamento dos equipos para participar en competicións, gastos de mutualidades, federacións, entre outros), sempre que correspondan á execución do proxecto aprobado. A estes efectos, xunto coa conta xustificativa a presentar coa xustificación da subvención, presentárase unha declaración responsable de que os gastos incluídos na relación que se achegue se afectaron exclusivamente ao cumprimento da finalidade da subvención.

En ningún caso serán gastos subvencionables:

- Os intereses debedores de contas bancarias.
- Os intereses, recargos e sancións administrativas e penais.
- Os gastos de procedementos xudiciais.
- Os gastos realizados fóra do prazo de execución do proxecto nin aqueles gastos que se paguen unha vez finalizado o prazo de xustificación.
- Os gastos suntuarios (artigos de luxo) nin os derivados de celebracións gastronómicas ou atencións protocolarias salvo que sexan estritamente necesarios e así se relacionen expresamente no proxecto presentado e aprobado polo Concello.
- Indemnizacións por despedimentos.

En virtude do acordo plenario de data 26/04/2018, o Concello de Ferrol non colaborará economicamente nin con recursos humanos ou materiais con ningún evento deportivo, con carácter federado ou non federado, que entregue premios distintos en función do xénero polo mesmo posto e mesma categoría.

De acordo co artigo 24.3 da Ordenanza Xeral de Subvencións do Concello de Ferrol (BOP N.º 200, de 21/10/2019) poderase admitir como documento xustificativo da realización do gasto documentos denominados "recibís" nos seguintes supostos e coas seguintes condicións:

- Abono de ponencias ou conferencias.

Esixirá a certificación por parte da entidade beneficiaria de que a persoa contratada para a dita ponencia ou conferencia carece da condición de empresario ou profesional en relación a dita actividade como conferenciante, polo que non existe a obriga de expedir factura, así como a declaración deste no mesmo senso, e deberá incluír as retencións ou ingresos a conta tributarios que procedan no seu caso.

- Abono de premios.

Esixirá a acreditación por parte da entidade beneficiaria da correspondente convocatoria de premio, expresiva dos criterios para o seu outorgamento, e do órgano ou persoas responsables de dito outorgamento, así como orixinal ou copia compulsada da acta na que se reflicte o fallo ou resultado de dito premio, na que se conteña a identidade dos premiados (nome/razón social, DNI/CIF...) e o importe que corresponde a cada un deles. O "recibí" deberá conter as retencións ou ingresos a conta tributarios que procedan no seu caso.

- Indemnización de gastos de transporte, aloxamento e/ou axudas de custo.

Esixirá unha memoria xustificativa da necesidade e imprescindibilidade de dito traslado, en relación ao obxecto da subvención, comprensiva do traxecto e quilómetros obxecto de compensación, desagregado por días de realización do servizo de que se trate, identificación do vehículo ou medio de transporte empregado no seu caso e xustificación da improcedencia de empregar medios de transporte conxuntos.

Dende o punto de vista subxectivo deberá achegarse un certificado da entidade beneficiada acreditativo de que non procede a formalización dun contrato laboral entre dita entidade e a persoa que recibe dita indemnización.

En todo caso, o importe subvencionable non poderá superar as contías establecidas no REAL DECRETO 462/2002 do 4 de maio, e a Orde HFP/792/2023, de 12 de xullo. Para o caso de axudas de custo e/ou aloxamento deberá achegarse na xustificación a acreditación do seu aboamento efectivo.

O documento do recoñecemento por parte da persoa ou persoas afectadas da indemnización por gastos recibidas presentárase en formato orixinal ou, no seu defecto, copia compulsada e reflectirá o recoñecemento ("recibí") da dita persoa das cantidades e conceptos ás que corresponde.

TERCEIRA.- ACHEGA MUNICIPAL

1. O Concello contribúe ao financiamento da actividade, tal como se define na cláusula primeira, cunha achega de **10.000 €**.

Tendo en conta a contía da subvención e de conformidade co artigo 34.4 da Lei 38/2003, do 17 de novembro e o artigo 31.6 da Lei 9/2007, do 13 de xuño, poderanse realizar pagos anticipados (entrega de fondos de carácter previo á xustificación), **se así o solicita a entidade**, de conformidade co seguinte:

5.000 € á sinatura do convenio (50%)

5.000 € unha vez que a entidade xustifique o importe total da subvención (50%)

2. No caso de que o gasto xustificado non acadase o total do importe concedido, a cantidade que aboará o Concello de Ferrol será a que se teña por xustificada.

Agora ben, se a cantidade correctamente xustificada non acadase o 50% do importe concedido, non se considerará cumprida a finalidade básica da subvención, polo que non se aboará cantidade ningunha.

3. O importe do financiamento municipal farase efectivo con cargo á reserva de crédito feita na aplicación orzamentaria 05004 3411 48000 do orzamento 2025.

4. A axuda concedida polo Concello de Ferrol ten o carácter de máxima e non ampliable, polo que calquera incremento que poidan experimentar os gastos inicialmente previstos correrán por conta do beneficiario deste convenio de xeito exclusivo. O anterior entenderase sen prexuízo de que o beneficiario da subvención poida solicitar a colaboración (valos, contedores, electricidade, ...) daqueles servizos

municipais que sexan imprescindibles para a realización da actividade subvencionada, sempre e cando a dita colaboración non afecte ao normal funcionamento destes.

5. A subvención do Concello de Ferrol é compatible coa percepción doutras subvencións ou axudas, públicas ou privadas, que a entidade beneficiaria obteña para a mesma finalidade, sempre que o seu importe, xuntamente co da subvención municipal, non supere en ningún caso o custo total da actividade subvencionada.

6. No caso de que a concorrencia de axudas ou subvencións supere o importe do custo da actividade, minorarase a achega municipal no importe excedido.

CUARTA.- CONTRATACIÓN E EXECUCIÓN

1. De acordo co artigo 29.1 e 2 da Lei 38/2003, do 17 de novembro, xeral de subvencións, os beneficiarios poderán subcontratar ata unha porcentaxe do 100 % do importe da actividade subvencionada, nos termos fixados no citado artigo.

2. Se o importe dalgunha das prestacións (subministracións ou servizos) iguala ou supera os 15.000 € sen IVE, con carácter previo á contratación, o beneficiario deberá solicitar polo menos 3 orzamentos a distintos provedores.

Entre as ofertas recibidas deberase elixir unha delas de acordo con criterios de eficiencia e economía, debendo xustificarse expresamente nunha memoria a elección cando non recaia sobre a oferta máis vantaxosa economicamente.

3. Se o beneficiario tivera necesidade de contratar os servizos de terceiras persoas ou entidades para realizar as actividades obxecto deste Convenio, deberá observar estritamente as obrigas que aos empresarios ou empregadores impoña a lexislación vixente en materia de Seguridade Social e Seguridade e Hixiene no Traballo.

QUINTA.- PUBLICIDADE DO FINANCIAMENTO MUNICIPAL.

Na publicidade que o beneficiario faga sobre as actividades obxecto da subvención (por medios escritos, radiofónicos, audiovisuais, internet, web...), así como no material empregado nas mesmas e adquirido coa subvención (camisetas, carteiras de cintura, trofeos, bolsas...), deberá figurar en lugar destacado o anagrama do Concello de Ferrol.

A cartellaría empregada pola entidade beneficiaria para o obxecto da subvención deberá levar o anagrama do Concello de Ferrol e deberá enviarse ao Negociado de Deportes para a súa revisión e conformidade antes da súa difusión.

No caso de que o beneficiario recibise subvencións de distintas entidades públicas ou privadas, a publicidade que se lle dea ao financiamento municipal deberá ser, polo menos, análoga á empregada coas demais subvencións.

Coa documentación xustificativa achegaranse os documentos que acrediten o cumprimento desta obriga co Concello de Ferrol.

SEXTA.- DOCUMENTACIÓN XUSTIFICATIVA.

A documentación xustificativa deberá vir asinada do seguinte xeito:

- No caso das certificacións, pola Secretaría co visto e prace da Presidencia ou persoa na que delegue. No caso de certificación acreditativa dos gastos realizados, ás sinaturas anteriores xuntarase á da Tesouraría da entidade.
- No caso das declaracións e outra documentación, pola Presidencia ou persoa na que delegue.

A documentación que se ten que presentar é a seguinte:

A entidade subvencionada, para acreditar a execución do programa, deberá presentar, no Rexistro Xeral do Concello e no prazo establecido, a *"conta xustificativa simplificada"* que constará da seguinte documentación:

- (NO CASO DE QUE EXISTA) Acreditación da delegación da Presidencia na que se especifique o alcance da dita delegación (sinatura do Convenio, sinatura da documentación necesaria para a tramitación da subvención...). A dita acreditación realizarase mediante acordo da Xunta Directiva, poder notarial ou calquera medio válido de acreditación en dereito.
- **Instancia de presentación da xustificación**
- **Memoria de actuación xustificativa** do cumprimento das condicións impostas na concesión da subvención, indicando as actividades realizadas durante o período obxecto da subvención, debendo conter:
 - Actividades ou programas realizadas
 - Calendario de execución (competicións ou eventos)
 - Lugar de execución
 - Resultados ou méritos deportivos obtidos
 - Número de deportistas beneficiarios, indicando número por xénero
 - Estimación do número de espectadores.
- **Documentación gráfica** acreditativa do cumprimento das obrigas en materia de publicidade do financiamento do Concello de Ferrol segundo o establecido na cláusula quinta deste convenio.
- Unha **relación clasificada e numerada dos gastos** da actividade, con identificación do acredor e do documento, o seu importe, data de emisión e, no seu caso, data de pago. Se o importe do gasto subvencionable supera a contía de 15.000 € no suposto de contratación de subministracións ou servizos, a

entidade beneficiaria deberá manifestar que se cumpriron as condicións expresadas na cláusula cuarta do Convenio.

- **Os gastos de transporte, aloxamento ou axudas** de custo deberán acompañarse dos **calendarios de competicións** correspondentes.
- **Detalle doutros ingresos ou subvencións** que tiveran financiado a actividade subvencionada con indicación do importe e da súa procedencia.
- **Estado de gastos e ingresos da actividade subvencionada.** Orzamento das actividades obxecto da subvención (balance).
- **Declaración responsable** de que os gastos incluídos na relación que se aporta afectáronse exclusivamente ao cumprimento da finalidade da subvención e do proxecto executado.

Unha vez presentada a documentación xustificativa anterior, o órgano xestor poderá comprobar, no seu caso, a través da remisión de como máximo un 10 % da totalidade dos gastos, os xustificantes que estime oportuno que permitan obter evidencia razoable sobre a axeitada aplicación da subvencións, para o que **poderá requirir ao beneficiario** a remisión dos mesmos.

Nese caso, requiriranse facturas orixinais ou documentos de valor probatorio equivalente no tráfico xurídico mercantil ou con eficacia administrativa, ao abeiro do establecido no artigo 30.3 da Lei 38/2003 de 17 de novembro (Lei Xeral de subvencións e o seu Regulamento) .

Previa a oportuna xustificación, admitirase o **pago en efectivo**, sempre que a factura ou documento probatorio equivalente no tráfico xurídico mercantil ou con eficacia administrativa non supere os 150 € (IVE engadido) e que o gasto total xustificado en efectivo non supere o 20% do importe adxudicado. En todo caso, o importe total do gasto xustificado en efectivo non poderá superar os 1.000 €. En caso de requirirse esta factura, ou documento equivalente, deberá constar cuño do establecemento ou recibín asinado pola persoa que recibe os fondos con indicación do seu nome e DNI. En todo caso, xustificarase a elección deste medio de pago.

SÉTIMA.- PRAZOS DE EXECUCIÓN E DE XUSTIFICACIÓN DO CONVENIO.

1.- **O prazo de execución dos proxectos a subvencionar estará comprendido entre o 1 de xaneiro e o 31 de decembro do exercicio 2025** (os gastos unicamente serán subvencionables se a data das facturas e documentos xustificativos dos mesmos corresponden a ese exercicio)

2.- **O prazo de xustificación con carácter xeral será de 3 meses**, e comezará unha vez que finalice o prazo de execución das actividades subvencionadas, ou ben dende a sinatura do convenio, se esta é posterior á finalización de ditas actividades. Establécese como prazo máximo de xustificación, para o caso de actividades que finalicen no mes de decembro, o 31 de xaneiro do exercicio seguinte.

3.- No caso de achegar xustificantes que non se axusten ao esixido ou presentar a documentación xustificativa incompleta, se lle notificará á persoa ou entidade

beneficiaria da subvención, para que poida emendar, os xa presentados, no prazo de dez días hábiles. Poderase, excepcionalmente e previa xustificación, presentar novos documentos dentro do prazo concedido a tal fin, sen que isto signifique a posibilidade de realizar e ou presentar documentos de gasto e/ou de pago con data posterior á data máxima de xustificación establecida neste Convenio. Transcorrido o dito prazo sen que a entidade interesada atenda o requirimento, entenderase que desiste do seu pedimento, ditándose a resolución que lle deberá ser notificada á entidade beneficiaria.

2.-De conformidade co disposto no artigo 70.3 do Regulamento da Lei de subvencións (Real decreto 887/2006, do 21 de xullo), transcorrido o prazo de xustificación sen que se teña recibido xustificación ningunha, a unidade xestora remitiralle un requirimento á entidade beneficiaria para que a presente no prazo improrrogable de quince días hábiles.

En todo caso, os documentos de gasto e/ou de pago que se presenten neste prazo excepcional deberán estar emitidos dentro do período máximo de xustificación establecido no Convenio.

A falta de xustificación da subvención neste prazo excepcional suporá a renuncia á subvención outorgada, así como a esixencia do reintegro, de ser o caso, e demais responsabilidades dispostas na Lei xeral de subvencións.

A presentación da xustificación neste prazo excepcional ou no período comprendido entre a finalización do prazo de xustificación e a notificación do prazo excepcional non eximirá á entidade beneficiaria das sancións que, conforme á Lei xeral de subvencións lle correspondan, previa incoación e tramitación do expediente sancionador correspondente segundo a seguinte gradación:

- Atraso na presentación da xustificación ata un mes: sanción do 20% do importe da subvención adxudicada co límite de 450 €. O prazo contarase dende o prazo máximo de xustificación.
- Atraso na presentación da xustificación superior a un mes ata tres meses: sanción do 30% do importe da subvención adxudicada co límite de 800 €. O prazo contarase dende o prazo máximo de xustificación.
- Atraso na presentación da xustificación superior a tres meses: sanción do 40% do importe da subvención adxudicada co límite de 900 €. O prazo contarase dende o prazo máximo de xustificación.

A tramitación do expediente de pago da subvención suspenderase durante a tramitación do expediente sancionador.

Aplicarase a compensación para o cobramento da sanción.

OITAVA.- MODIFICACIÓN DA RESOLUCIÓN DE CONCESIÓN

Se se producise unha alteración significativa das condicións tidas en conta na

resolución de concesión e a consecuencia diso non puideran desenvolverse as actuacións da forma prevista nos proxectos aprobados, os/as beneficiarios/as deben comunicalo ao Concello, por escrito en canto teñan coñecemento, e sempre antes de que finalice o prazo de execución das actuacións.

O órgano xestor valorará a incidencia desa alteración sobre as condicións que se analizaron ao admitir o proxecto e emitirá un informe-proposta ao órgano competente (Xunta de Goberno Local) para que este adopte o acordo de aceptación ou non da modificación proposta.

Admitirase, sen que sexa precisa solicitude de modificación, a compensación de partidas de gastos con outros de distinta natureza previstos no proxecto aprobado, sempre que as variacións/compensacións totais non superen o 10 % do importe total da subvención.

NOVENA- REINTEGRO DAS CANTIDADES CONCEDIDAS.

O incumprimento dalgunha das cláusulas previstas no presente convenio de colaboración poderá conlevar á obriga de reintegro parcial ou total dos fondos recibidos, así como ao pago dos xuros de mora que se devenguen dende o día no que se realizou o pagamento ata o momento no que se acorde a procedencia do reintegro. O dito procedemento realizarase de conformidade co disposto nos artigos 41 e seguintes da Lei 38/2003, xeral de subvencións, e nos art. 91 e seguintes do RD 887/2006.

DÉCIMA .- CONTROL FINANCEIRO.

O control financeiro realizarase pola intervención municipal consonte o previsto nos artigos 44 e seguintes da Lei 38/2003, do 17 de novembro, xeral de subvencións e nos artigos 41 e seguintes da Lei 9/2007, do 13 de xuño, de subvencións de Galicia.

DÉCIMO PRIMEIRA .- AUTORIZACIÓNS ADMINISTRATIVAS.

O beneficiario obrígase a obter, no suposto de ser necesario e con carácter previo, as autorizacións administrativas que fosen necesarias (incluída a municipal) para a realización da actividade obxecto do convenio.

DÉCIMO SEGUNDA.- VIXENCIA DO CONVENIO

O presente convenio de colaboración producirá efectos dende a súa sinatura e conservará a súa vixencia ata o día 31/12/2025.

DÉCIMO TERCEIRA.- NATUREZA, INTERPRETACIÓN E XURISDICIÓN COMPETENTE.

1.- O presente Convenio ten natureza administrativa e para resolver as dúbidas que xurdan na interpretación das súas cláusulas aplicaranse as disposicións contidas na Lei 38/2003, de 18 de novembro, xeral de Subvencións, e na Lei 9/2007, de 13 de xuño, de Subvencións de Galicia. Suplementariamente aplicárase a lexislación de contratos do sector público.

2.- Corresponderalle aos órganos da xurisdición contencioso-administrativa, segundo a distribución de competencias prevista na Lei 29/1998, de 13 de xullo, reguladora da dita xurisdición, o coñecemento das cuestións litixiosas que poidan xurdir como consecuencia do presente convenio.

DÉCIMO CUARTA.- USO DA LINGUA GALEGA E DUNHA LINGUAXE NON DISCRIMINATORIA.

As comunicacións co Concello de Ferrol, así como as difusións relativas ao obxecto deste convenio deberán realizarse en galego, en cumprimento da Ordenanza Municipal de Normalización Lingüística.

Igualmente, empregarase unha linguaxe non discriminatoria nin excluínste do xénero feminino.

En proba de conformidade, asinamos este convenio por duplicado exemplar, en Ferrol, na data da sinatura dixital

Polo CONCELLO DE FERROL

Polo CLUB PIRAGÜISMO COPACABANA

O concelleiro delegado especial de O Presidente

Deportes (órgano competente para resolver en virtude de acordo da XGL de data 11/12/2023 – BOP núm. 241 de 20/12/2023)

Firmado por ***4549** JUAN MIGUEL SUEIRAS (R: ****2185*) el día 09/09/2025 con un certificado emitido por AC Representación

D. Ricardo Aldrey Rey

D. Juan Miguel Sueiras Aneiros

A oficial maior como titular do órgano de apoio á XGL

Firmado por : CONCELLO DE FERROL MARIA DEL PILAR CELA ALVAREZ - 3
Cargo : Oficial Maior Accidental—Xefa de servizo de Benestar Social e Inmigración

echa : 11/09/2025

Firmado por : CONCELLO DE FERROL SEUDONIMO - RICARDO ALDREY - CONCELLO DE FERROL Fecha : 11/09/2025
Cargo : Concellería Delegada Especial de Deportes

Firmado por : CONCELLO DE FERROL SEUDONIMO - MARIA MOLINS GARCIA - CONCELLO DE FERROL Fecha : 06/08/2025
Cargo : Xefa de servizo de Cultura, Educación, Deportes e Turismo
Este documento foi asinado electrónicamente conforme á lei 6/2020, de 11 de novembro, de sinatura electrónica.